

In mei lopen de oude bokken in de wei

Praktische tips voor de bokkenbejaging

Als je in april je rondje in het veld doet, lijken er op ieder favoriet plekje dat je kent reeën te staan. De sprongen vallen langzaam maar zeker uiteen en de reeën hebben hun eerste piekbehoefte aan voedsel. Op zonnige dagen is het nu feest voor de reeën. Veel eten, herkauwen en soezen in de zon. Het liefst in de luwte van een wallekje, bosrand of singeltje.

De vroeg geveegde bokken hebben het in april al druk met hun territorium. Het is nu oneerlijk verdeeld. De ene bok heeft een gloednieuw wapen op zijn kop, de andere is nog niet zo ver. Jong of volwassen, dat is bij het tijdstip van vegen lastig te bepalen. Globaal gezien vegen de volwassen bokken eerder dan de jonge, maar er is steeds weer een aanzienlijk aantal dieren voor wie dat niet geldt.

Dreigen

En dan wordt het mei. De gewapende heren vegen en krabben dat het een lieve lust is, terwijl de jonge bokken worden weggebonjourd. Naar de sterke buurman wordt bedreigd dat het beter is niet over de grens van het territorium te komen. Vooral bij het krieken van de dag, rond het middaguur en tegen de avond zijn er veel bokken op pad. Een rondje langs de grens van het territorium, een beetje krabben en jonge bokken verjagen. Als het moet een dreigement of zelfs een kortdurende krachtmeting met de oudere buurman of een insluiper. De jaarling mag vaak nog wel blijven lopen, die wordt eerder door de dominante geit verdreven dan door de volwassen bok. De laatste duldt de jaarlingen vaak nog wel. De rest van de dag wordt er vooral gegeten en herkauwd. Gegeten wordt er bij voorkeur op plaatsen waar veel gevarieerd eiwitrijk voedsel staat. Windluwe plaatsen dicht in de buurt van de voedselbronnen en waar de zonnestralen de bodem raken, zijn de favoriete plekken om te herkauwen.

Zichtbaarheid

Een voordeel is dat in deze periode de dominante bokken goed zichtbaar zijn. Tussen half juni en half juli zie je de sterke heren nauwelijks meer, dan houden ze vergelijkbaar met edelherten een feesttijd, de periode waarin reserves opgebouwd worden voorafgaand aan de bronst.

Foto: Bas Worm

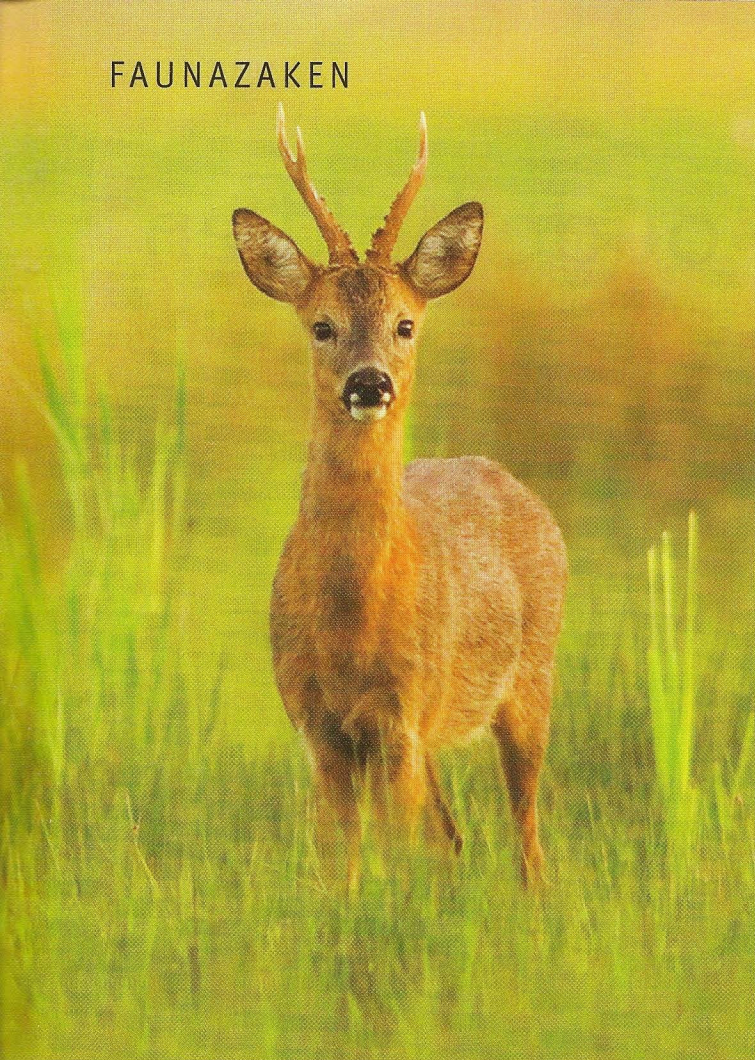

Foto: Bas Worm

Eten en zo min mogelijk beweging is dan hun streven. In de goede kernen (daar waar de dominante bokken leven) is mei daarom een goede periode om jaarlingbokken en sterke dominante bokken te bejagen.

De jonge bokken zijn het meest eenvoudig te bejagen. Zij lopen doorgaans steeds weer 'buiten' omdat ze gewoonweg ongedurig zijn en regelmatig verdreven worden door de dominante bokken. Jonge bokken maken ook weinig gebruik van de beschutting die het terrein biedt. In hun geval is het een combinatie van onervarenheid en gruisigheid.

Klappen van de zweep

De volwassen, en ook veelal dominante bokken vormen een heel ander verhaal. Zij verblijven vaak al enige jaren in een deel van het leefgebied en kennen daar het klappen van de zweep. Ze weten de rustige plekken, de plaatsen waar mensen komen, en waar het onveilig is. Het meest effectief is om volwassen bokken te bejagen op het tijdstip dat ze de grenzen van het territorium inspecteren. Zij markeren dagelijks om zichzelf ervan te overtuigen dat hun territorium rondom goed is afgebakend. Zorg er bij het bejagen wel voor dat je buiten het territorium je aanzitplaats kiest. Binnen de territoria hebben de volwassen dominante bokken alles direct in de gaten en zijn je kansen, als je wordt opgemerkt door de bok, aanzienlijk gedaald. Het is belangrijk de aanzitplaatsen zo vroeg mogelijk te maken. Verstoring later in het seizoen is ongewenst.

Veiligheid

Dan de ervaren oudere heren. Hoewel ze in veel opzichten vergelijkbaar gedrag tonen met de volwassen bokken is er een belangrijk verschil. De oude bokken stellen veiligheid boven alles en markeren hun territorium niet meer volledig. Alertheid

en ervaring voeren de boventoon. Het zijn geslepen heren die niet voor niets oud zijn geworden. Het is de kunst door observatie te weten te komen wat de loopjes in het territorium zijn. Gedraag je daarbij als wandelaar en blijf op de paden. Elke betreding van zijn doorgaans kleine leefgebied van hoge kwaliteit zal door de bok opgemerkt worden en dan is het allemaal over voor een langere periode.

Het komt regelmatig voor dat een oude bok rond etenstijd wordt geschoten in de halfschaduw van een bos of singel, of een open plek aan de rand van een groot rietveld of duinstruweel. Net op een tijdstip dat er weinig mensen in het veld zijn.

Hoeveel oude bokken zijn de dans niet ontsprongen omdat de jaarlingbok geschoten werd?

Uitgelezen maand voor afschot

De meimaand is dus de uitgelezen maand om dominante en oude bokken te bejagen en een groot deel van het jaarlingenafschot te realiseren. In mei lopen immers alle reeën in de wei. Neem daar ook de tijd voor. Vanaf half april worden de bokken standvastiger. Elke week een aantal rondjes in het veld geeft al snel duidelijkheid welke bok waar zijn territorium wil begrenzen of dat al heeft gedaan. Met behulp van het spectief kan snel bepaald worden waar een bok staat en in welke levensfase het dier is.

Aan iedere levensfase kunnen verschillende kenmerken worden toegekend:

Jaarling	1 jaar	socialisering in de populatie
Jong	2 - 4 jaar	ontwikkeling ervaring
Volwassen	5 tot 8 jaar	dominantie en ervaring
Oud	9 jaar en ouder	dominantie en geslepenheid

Behoeften

Elke biotoop is weer anders en elk ree maakt daar naar behoefte gebruik van. Die behoeften zijn primair voedsel, veiligheid, voortplanting en vocht, ook wel de 4 V's genoemd. Vocht daar hoeven we ons onder normale omstandigheden niet druk om te maken. De reeën halen voldoende vocht uit de gewassen die ze eten. Voedsel is niet de bepalende factor om te kunnen inschatten waar de reeën zich bevinden in de meimaand. Overal schieten de vegetatie en de gewassen de grond uit. Op onze breedtegraad is voedsel dus geen beperkende factor voor reeën. Blijft over de voortplanting en de veiligheid.

Oude bok

Wil je een oude bok schieten, dan is diens behoefte aan veiligheid de bepalende factor om rekening mee te houden. Kruip eens in de huid van een ree en bedenk wat jij zou doen als je behoefte aan veiligheid hoog is. De dieren zijn ervaren en kennen elk plaatsje van hun territorium en het gedrag van mensen en dieren in hun omgeving. Als er plots een zijte opduikt in dat territorium dan zal hij extra alert zijn. Dat vreemde ding stond daar namelijk eerst niet. Als daar ook nog

Foto: Klaus Schneider

Foto: Rob Borst

In mei vegen en krabben de bokken dat het een lieve lust is

eens de geur van mensen aanhangt, dan is het bij voorbaat foute boel. Daarom is het belangrijk de aanzitplaats buiten het territorium te plaatsen. Als het scherm of de ladder toch in het territorium geplaatst moet worden, is het zaak er daarna een paar weken niet meer te komen.

Bersen

Bersen in een territorium van een oude bok is meestal kansloos. De bok heeft zijn rustplaatsen waar hij alles kan zien, ruiken of horen aankomen. De enige mogelijkheid is, als je deze plaatsen kent, er onder de wind, in de halfschaduw onhoorbaar naar toe te sluipen. Deze omstandigheden zijn echter zeldzaam. Om weer op gewicht te komen en te verharren heeft de bok echter eiwitrijk voedsel nodig. Hij zal dus die plaatsen opzoeken waar dit in ruime en gevarieerde mate voorhanden is. Meestal liggen deze plekken in de luwte. Of het nu gaat om kleine open plaatsen in bos, aan randen van houtwallen, singels en struwelen, langs rietkragen of dijkjes, dat is om het even. Daarbij heeft de oude bok een hekel aan

verstoring, zowel van volwassen bokken in de buurterritoria als de aanwezigheid van mensen. Op dergelijke beschutte, goede voedselplaatsen met weinig verstoring kun je de bok verwachten.

Jaarlingbok

Regelmatig is op dat soort plaatsen een jaarling in de buurt die voor de oude bok eigenlijk niet bestaat en zolang het diertje niet te dichtbij komt, gewoon geduld wordt. Een soort 'veilige haven' voor de jaarlingen. Als de oude bok in de buurt is, houdt de jaarling deze goed in de gaten. Onzekerheid doet het dier telkens weer opkijken in een bepaalde richting. Grote kans dat daar de oude bok ergens loopt. Hoeveel oude bokken zijn de dans niet ontsprongen omdat de jaarlingbok geschoten werd? Als je dat achterwege laat, heb je er in ieder geval alles aan gedaan om de oude bok te bemachtigen. ■